

Diplomatik hukugy tarapyndan kadalaşdyrylýan esasy ulgamlaryň biri hem diplomatik wekilhanalar bolup durýar. Olar wagtlaýyn - belli bir maksatly ýa-da hemişelik görnüşde bolýarlar. Döwletleriň arasynda diplomatik wekilçilik maksady bilen hemişelik ilçihanalaryň alşylymagy XV asyrdan ýüze çykyp ugraýar we bu kada Günbatar Ýewropada Westfal ýarasygyndan (1648) soň has giň ornap başlaýar.

Diplomatik hukugynyň häzirki zaman ulgamynyň sözüň doly manysyndaky esaslary XX asyryň başlarynda aýratyn halkara hukuk ulgamy hökmünde resmileşip ugrady. Ondan öňki döwürlerde diplomatik hukugy ilçihana hukugy, ýagny ilçileriň hukuk ýagdaýyny kesgitleýän kadalar toplumu görnüşinde bolupdyr. Britan-amerikan hukuk edebiyatynda geçen asyryň başyndaky emele gelen diplomatik hukugynyň esasy bolup hyzmat eden ýörelgeleriň we kadalaryň toplumu “Diplomatiýany iş ýüzünde berjaý etmegiň Düzgünnamasy” diýlip atlandyrylýar.

Ol Düzgünnamada diplomatik gepleşikleriň geçiriliş kadalaryna aýratyn üns berilýär. Hususan-da, halkara hukugynyň döredilişiniň özi diplomatik gepleşikleriň dowamynda bolup geçýär diýilse, ýerlikli bolar. Gepleşikleriň we pikir alyşmalaryň dowamynda gatnaşýan taraplaryň, hususan-da, döwletleriň daşary syýasy maksatlary we ýörelgeleri, şeýle-de wajyp halkara-hukuk meseleleri boýunça garaýyşlar beýan edilýär. Taraplar gepleşikler ýoly bilen özara ylalaşylan garaýyşlary we çözümleri işläp düzýärler. Netijede, ol ýa-da beýleki kadalaýjy hukuk esaslary döredilýär. Soňra bolsa, gol çekilen halkara-hukuk resminamalary özara ylalaşýan taraplaryň içki kanunçylygyna laýyklykda tassyklanýar we diplomatik ýollar arkaly ykrar edilmegi netijesinde olar güýje girýär.

Merjen Gurbannazarowa

Ýagşygeldi Kakayew adyndaky

Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň uly mugallymy